Рік II. ч. 65. (221) Середа 26. березня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ:
Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39
РЕДАКЦІЯ
Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten“ — Tageszeitung.
Administration; Reichsstrasse 34.
Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки — 2 зол.
5 чеських корон — 1 зол.

Югославія приступила до пакту трьох

ВІДЕНЬ, 25. III. — У вівторок, 25. ц. м. Югославія приєдналась до пакту трьох великодержав: Німеччини, Італії та Японії. Приступлення до пакту трьох відбулось у Відні у замку князя Євгена Савойського.

Протокол про приступлення Югославії до пакту трьох підписали німецький міністр закордонних справ фон Рібентроп, італійський міністр закордонних справ ґр. Чяно та японський амбасадор ґен. Ошіма з одного боку та югославянський прем. Цветкович і міністр закордонних справ Цінцар-Маркович з другого боку.

Одночасно у вівторок прибув до Відня Фірер і начальний вожд німецької армії ґенерал-фельдмаршал Кайтель.

Знову затоплено 50.000 тон

БЕРЛІН, 25. III. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

Німецькі підводні судна в північній частині Атлянтику затопили 27.500 тон ворожих торговельних кораблів, в тому 3 кораблі-цистерни.

Летунство продовжувало з успіхом бої з англійськими кораблями на водах Північного моря й Середземного моря. Розвідчі німецькі літаки затопили біля островів Оркней і Фар-Ер. два торговельні кораблі містоти біля 2.500 тон. Біля Шотляндських островів затоплено торг. корабель містоти 6.000 тон.

На Середземному морі німецькі літаки заатакували на південь від острова Крети англійські торговельні кораблі, загальної містоти біля 12.000 тон; в тому 2 кораблі цистерни.

Дня 23. III. ескадри літаків двічі атакували пристань Ля Валетту. Бомбами найважчого калібру влучно обкидано 5 більших вантажних і пасажирських кораблів. 3 бомби скинено на один ворожий кружляк. Знищено портові обекти та збірники оливи. Італійські ловецькі літаки, разом з німецькими, зістрілили у воздушних боях 4 ворожі літаки типу Ґерікен.

В Північній Африці німецькі розвідчі літаки атакували скупчення ворожих військ, обкидали їх бомбами та обстріляли скорострілами. На одному з залізничах двірців спричинено велику пожежу погінних матеріялів. Вогонь видно було на 100 км. Німецькі змоторизовані війська перевели розвідчу акцію на східньому районі пустині Сирта.

Рухи німецьких військ на терені Болгарії відбуваються пляново далі.

Зпоміж 3 ворожих боєвих літаків, що вечором 23. III. надлетіли в напрямі голяндського побережжя, зістрілено два підчас повітряних боїв. Минулої ночі ворог налітав на Північну Німеччину та заатакував Берлін. У кількох дільницях Берліна скинено зі значної висоти запальні й розривні бомби, що спричинили кілька стрихових пожеж. Серед військових обектів не було ніяких шкід. Серед цивільного населення було кількох убитих і ранених. Всі ці особи були поза сховами. Ворог утратив 7 літаків, 6 німецьких пропало.

——o——

Політичне становище Югославії

ПОЛІТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ ЮГОСЛАВІЇ

БІЛГОРОД, 25. III. — Головний редактор півурядового югославянського щоденника „Време“ д-р Данило Ґреґорич помістив статтю про становище Югославії. Він каже, що балканські питання все ще стоять в центрі нового впорядкування Европи. Громадська думка Югославії зовсім слушно стежить за всіми подіями, бо рішається доля країни. Коли хтось правильно хоче оцінювати становище Югославії, то передусім не може переводити ніяких порівнань з іншими краями. Це не є ніяка тайна, що з огляду на великі дійсні події, що відбуваються довкола, Югославія рішена устійнити своє становище. Становище Югославії — це наслідок її дотеперішньої політики, що стоїть під знаком мира. Югославія бажає співпрацювати над відбудовою Европи і при тому зайняти таке становище, що відповідає її силам і значінню. З таким рішенням Югославія виходить на сцену Европи й світа. Німецько-югославянські взаємини скристалізувалися вже цілком ясно й вони шанують той незмінний погляд. Коли би хтось думав, що югославянські баталіони почнуть боротьбу за чиїнебудь чужі інтереси, той основно помилявся би. Югославія знає тільки свої власні інтереси, інтереси власного народу. Югославія не пожертвує життя ані одного свойого громадянина, щоб рятувати чиєнебудь політичне або господарське становище в світі. Коли би йшло про те, щоби спасати когось іншого, тоді відповідь Югославії буде рішуче відмовна.

Після реконструкції уряду в Югославії

БІЛГОРОД, 25. III. — Урядову кризу в Югославії дуже скоро поладнали. На місце міністрів, що уступили, д-р Нікітович став мін. хліборобства, а д-р Іконіч мін. спільної опіки. Мін. справедливости д-р Константинович відкликав свою димісію й лишився в уряді.

——o——

Учіть їх змалку працювати!

Пригадую собі, що вже рік тому, був я вражений настроями частини нашої молоді і тою атмосферою, що її оточувала. Дарма було тоді й заікатися про ті блудні стежки, якими, як декому здавалося, йшли наші хлопці й дівчата буцімто до нового життя. Хто осмілився тоді не погодитися з методами виховування їх та з тим, як вони ставилися до вимог щоденного життя, той мусів бути готовий на те, що буде проголошений як не ворогом молодої ґенерації, то щонайменше назадником і то сліпим на „світлу“ дійсність.

А дійсність ця замикалася в рямцях: позування на спасителів народу, творців нового життя й провідників громадянства; в рямцях слововиливання й явного уникання всього того, що вимагало напруження мізку чи мязів. Знаємо молодих людей, які рішуче нічого не читали, студентів, що не тільки не цікавилися тою галуззю науки, яку збиралися далі студіювати, але ґрунтовно забували те, чого перед тим навчилися; інших молодих людей, що соромилися праці, але не соромилися діставати дармові обіди й пролізали в бурси та під інші дахи, щоб жити хоч мізерно, але більше-менш безтурботно.

Наведу тут тільки два дуже характеристичні факти. Учні старших кляс середньої школи голодували (деякі). Мали можливість одержувати щодня два відра смачних мясних військових обідів. По двох чи трьох днях відмовилися від них, бо їм було соромно... носити відро. Другий приклад: деяким найбіднішим молодим хлопцям запропоновано заробіток інкасування грошей. „Треба ходити!“ — й відмовилися, хоч старші люди тою самою працею заробляли від 4 до 7 зол. денно.

Такий підхід до праці помічався не тільки серед так зв. інтеліґентської молоді, але й серед дітей села, які швидко засвоювали собі погляд, що освіта на те й існує, щоб уможливити людям жити без праці, та що праця — це покажчик нижчости. Очевидно, знаємо й випадки, коли наші молоді люди і студіюють і працюють, важко бідують по закордонних університетських містах та одночасно студіюють, знаємо випадки, коли й тут, на рідній землі, молодь нераз проявляла подивугідну громадську-освітню метушливість і роботящість без уваги на найважчі особисті умовини прожитку, але одночасно прикладів пустомельства з яскравою нехіттю до праці таки забагато! І тому такі випадки „стиду“ чи неохоти працювати, це не винятки, а ціле суспільне явище!

Тож не диво, що табори „Української Служби Батьківщині“, які, здавалося б, повинні б легко й масово потягнути дітей нашого працюючого народу з розсміхненими радістю очима й з піснями на устах, покищо, не зважаючи на заклики преси, пустіють.

Це грізне мементо: важча праця нашої молоді не вабить. І мало нам потіхи навіть з того, що вона вміє палко дебатувати про національні справи та голосно співати: „Душу, тіло ми положим“!

Очевидно треба зревідувати методи тру-

ового виховання нашого молодого покоління — від селянської хати до старших кляс середньої школи. Як це зробити, це вже інша справа й інша тема. В кожному разі треба перш за все довести до того, щоб молодь не тільки дивилася на працю, як на явище, що не ганьбить і не понижує людину, але й цілою своєю істотою приймала її, як річ найблагороднішу, найсвятішу, найпотрібнішу й найпатріотичнішу в житті.

По-друге, впоїти в молодь, що праця для загалу, для батьківщини, все одно — чи з лопатою, рискалем, пером, чи з рушницею в руках, — це єдиний безспірний доказ своєї любови до народу й батьківщини, — що патріотичні слова, гасла, пози, без праці, до якої кличе загальний інтерес, це погане лицемірство.

По-третє, до праці на службу загалові, батьківщині привчати дітей змалку — в родині й у школі.

Тільки треба відрізняти фізичну працю для загалу й не змішувати її з працею для себе особисто.

Розчистити десь стежку для прохожих, спустити заплеснілу воду баюри, нарубати дров вдовиці, допомогти комусь вмить зібрати сіно перед дощем, упорядкувати воїцьку могилу, цинтар, доріжки біля церкви і т. д., — скільки нагоди, щоб привчати дітей і юнацтво до фізичної праці для загального добра!

Тоді менше було б і псевдо-патріотичного пустомельства.

В. Островський.

Румунія після плебісциту

(Від нашого кореспондента)

Букарешт, у березні 1941.

Дві події приковували увагу румунської опінії в останньому часі: плебісцит, з яким звернувся провідник держави ґен. Антонеску до народу і марш німецьких військ через Дунай до Болгарії. Обидві ці події — одна внутрішньо-політична, друга — зовнішньо-політична — мають для Румунії першорядне значіння і на довший час стабілізують ролю Румунії в південно-східньому районі Европи.

Плебісцит, з яким ґен. Антонеску звернувся до народу з запитом, чи одобрює його політику впродовж останніх шости місяців правління, мав виявити волю румунів та їх становище до національного режиму, який настав після детронізації б. короля Карла І. 6. 9. 1940, змодифікований після трагічних подій 21—23. 1. 1941 р. Цей плебісцит в самій своїй основі являється цілком новим фактом в політичному житті Румунії і відрізняється ґрунтовно від плебісциту, переведеного в Румунії в 1938 р., коли б. король відкликався до народу в справі зміни румунської конституції. Теперішній плебісцит мав вияснити відношення народу до *особи ґен. Антонеску*, який немов персоніфікує собою нову національну Румунію. Ця обставина надала плебісцитові зовсім виїмковий характер. Особливістю проголошеного плебісциту було урочисте проголошення ґенералом Антонеску засади, що ніхто не стосуватиме ніяких санкцій до тих громадян, що стримаються від голосування, або голосуватимуть „ні“. Згідно з традиціями румунського політичного життя, жінки не брали участи у плебісциті.

Хоч сама техніка голосування, до речі явного, для багатьох румунських виборців могла насунути ті чи інші труднощі, участь в плебісциті була несподівано велика — около 3,000.000 громадян віддало свої голоси. В попередніх голосуваннях у 1938 р. і раніш, коли до Румунії належала ще Бесарабія і Буковина, Трансильванія і Добруджа, число голосуючих не перевищило теперішнього числа виборців. Около 3.000 голосів було з неґативною оцінкою політики ґен. Антонеску. Плебісцит відбувся в повному порядку, а це тим цікавіше, що ще півтора місяці перед плебісцитом Румунія пережила бурхливі дні громадянської війни.

Плебісцит створив нову атмосферу певности і ладу в країні і це може є найважнішим його висновом. Відповідальні румунські кола добре розуміли доброзичливі голоси німецької преси про потребу запевнення Румунії ладу і спокою. „Фельк. Беобахтер“ слушно писав, що ціллю політики ґен. Антонеску є вдержання спокою і порядку. З цього становища треба оцінювати всі його акти в останніх 6-ти місяцях. В днях 21—23. 1. ц. р. леґіонери програли тому, що забули найвищий закон сучасного політичного життя Румунії, яким є — спокій, порядок, праця.

Напередодні плебісциту сталася інша подія: частини балканської німецької армії вирушили через Дунай у Болгарію. Вона зробила тим більше враження, що німецькі війська, не дивлячись на трудності переправи через Дунай і нелегкий для змоторизованих частин терен балканських узбіч, посувалися вперед з надзвичайною точністю. Спеціяльно в Букарешті марш німецьких полків на південь зробив величезне враження, — адже тут в порівнанні з іншими балканськими столицями значно більше відчувалася колись британська пропаґанда.

Рішучий крок німецької армії, що перейшла Дунай і марш цієї армії на південь сиґналізує кожному румунові новий переломовий етап в історії балканських держав, а тим самим і в історії Румунії. Нема ніякого сумніву, що цей марш німецької армії на південь та могутнє враження того походу вплинуло подекуди й на вислід плебісциту. Міліони румунів щиро зсолідаризувались з політикою ґен. Антонеску, який без вагань приєднав свій край до держав осі.

М. К.

ПЕРЕД ПІДПИСАННЯМ ТУРЕЦЬКО-СОВІТСЬКОГО ДОГОВОРУ

АНКАРА, 25. III. — Після довших переговорів мабуть з початком цього тижня підпишуть турецько-совітський договір. Його зразком став болгарсько-турецький договір. Висловом того договору стане приречення дружби й ненападу. Переговори в справі підписання турецько-совітського договору велися вже віддавна в Москві. Договір підпише в Москві з доручення турецького уряду тамошній турецький посол Гайдар Октай. Політичні круги Анкари бачать у тому договорі новий причинок, щоби зберегти мир на Балкані та на Близькому Сході. Всіх зацікавлених у тому мирі повідомили про згаданий договір.

ПРОТЕСТАЦІЙНИЙ ЛИСТ ДО РУЗВЕЛТА

НЮ-ЙОРК, 24. III. — Американський щоденник „Есошіейтид Прес“ повідомляє, що 55 визначних американців написало до Рузвелта протестаційний лист. Вони критикують його останню промову. Між підписаними є письменник Ґерисон Вилерд, провідник соціялістів Нормен Томас, конструктор літаків Сикорський та ряд професорів і духовних.

КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В НІМЕЧЧИНІ

МАДРИД, 25. III. — Німецький священик О. Кравок виголосив у сальонах редакції часопису „Ескоріяль“ виклад про обличчя німецького католицизму. Прелеґент ствердив на вступі, що 48 міліонів німецьких католиків, що живуть у Великонімеччині, має можливість цвітучого розвитку своїх християнських засад. Націонал-соціялістична партія й католицька Церква мають те саме бажання причинитися своєю працею до добробуту й величі батьківщини. Держава призначує на потреби Церкви річно 250 міліонів рм. Нац.-соціялістична партія у щораз більшій мірі здає собі справу з ваги католицизму для Німеччини. Держава й Церква в Німеччині виявляють повну добру волю, щоб найти шлях до уложення на щораз сильніших основах своїх взаємин в інтересі суспільного добра.

Німецькі кораблі на Атлантійському океані

БЕРЛІН, 24. III. — Як це виходить із воєнного комунікату Головного Командування Німецьких Збройних Сил із суботи 22. III., англійська фльота потерпіла великі втрати. Адмірал Літенс, що проводить воєнною фльотою, повідомив, що важкі одиниці німецької воєнної фльоти віддавна діють на північному Атлантику. Вони затопили загалом 22 ворожі, озброєні торговельні кораблі містоти 116.000 тон. При тім німецькі кораблі врятували 800 ворожих моряків. Німецькі підводні човни затопили на західньому побережжі Африки 11 ворожих кораблів містоти 77.000 тон.

21. III. німецьке летунство затопило 31 тисяч тон ворожого корабельного тонажу і важко ушкодило 6.000 тон. На Середземному морі німецькі літаки затопили новітній корабель-цистерну містоти 12.000 тон. Другий ворожий корабель містоти 8.000 т. бомба розірвала на дві частини. Третій ворожий корабель містоти 6.000 тон спалахнув вогнем. Біля Мальти німецька бомба попала на один анґлійський контрторпедовець.

На морі довкола Великої Британії німецькі літаки затопили у Бристольському Каналі на південний схід від Пеморовк один торговельний корабель містоти 4.000 тон і один корабель-цистерну містоти 4000 тон. Внаслідок вдалого бомбардування затонув іще один ворожий торговельний корабель містоти 3.000 тон на південний схід від Елдебер.

Святкування роковин Протекторату

(Від нашого кореспондента)

Прага, у березні 1941.

Святкування других роковин Протекторату Чехії і Моравії в Празі розпочалося вже за кілька днів до тієї історичної дати відповідними статтями в пресі, промовами провідних осіб, святочними сходинами й концертами, а закінчилося великою військовою парадою і відкриттям вистави „Німецька Могутність".

В інтерв'ю, що мав його з цього приводу співробітник аґентури „Світова Пресова Служба" („Вельт-Пресе-Дінст"), протектор Нойрат, відповідаючи на питання, чи нове політичне порядкування не мало неґативного впливу на чеське культурне і духове життя, зазначив, що саме навпаки: чеська книжка ніколи не мала такого успіху, як тепер. Сьогодні чеські видавництва випускають свої видання у рекордовому числі накладу. Вистави чеського мистецтва тішаться більше, ніж колинебудь великими відвідинами і збутом. Чеські театри, між ними лише в самій Празі є три великі театри, постійно заповнені. Знаменито процвітає чеська фільмова продукція, кіно, тощо.

З черги у своїй статті „По двох роках" прот. Нойрат між іншим пише: „Ще коли я був міністром закордонних справ німецької держави, нераз виразно зазначав д-рові Бенешеві, який тепер перебуває на еміґрації в Лондоні, що його політика, коли в ній не зайде змін, мусить принести для його народу тяжкі наслідки. Бенеш нічого не зробив, щоб змінити напрямок своєї неприродної і нездорової заздорожньої політики, а це вказує на те, що він мав недостатнє почуття відповідальности перед своїм народом... Для чеського народу було благословенством, коли президент Гаха довірив охорону свого народу німецькій державі. Правда, крок д-ра Гахи, коли порівняти його з двадцятилітньою політикою бенешівського режиму, не був популярний в очах широких кол чеського народу. Але тисячі людей, що безпосередньо обсервували події, прийшли вже до правильного висновку. Приклад Польщі і Франції зробив „своє".

Президент Гаха у своїй відозві звертає увагу чеського громадянства на те, що з утворенням Протекторату чеські міста і села взагалі не знають страхіть сучасної війни. Правда, каже він, що й у Протектораті не можна було оминути деяких обмежень, що їх приносить з собою військова доба. Але треба памятати, що навіть невтральні держави сьогодні терплять часто ще гірші обмеження, не згадуючи вже про Німеччину. Далі президент Гаха вважає за великий скарб чеського народу той факт, що нарід послухався своїх національних провідників і приніс свою працю на службу держави. Чеська служба безпеки, промисл, хліборобство достосовані до потреб Німеччини. А добра й надійна праця, якою можуть виказатися чехи, є доказом того, що чеський нарід зрозумів свої нові обовязки.

На сходинах „Національної Спільноти", на яких був присутній повний склад автономічного уряду, заступник Гахи Небеський, промовляючи на тему: „Чеський нарід виконає свої обовязки, які на нього накладає доба", між іншим сказав: „Тішимося з щасливого розвитку подій і зазначаємо, що нашим бажанням є поглибити нашу працю, де лиш можна. Тим ми покажемо себе достойними повного довіря держави, а для свого народу в його історичних хвилинах зробимо службу добрих патріотів".

Також відбулися святочні сходини і в інших товариствах і орґанізаціях, де виступали визначні чеські та німецькі промовці, між ними Альфред Розенберґ. А в день свята, 15. березня, перед полуднем відбувся похід і перегляд війська.

Прегарна весняна днина. Прага залита сонцем, прапорами, військом. Земля дрижить від його походу. Повітря гуде від гуку моторів. Небо вкрите хмарою літаків, а вулицями пливе жива лава: піхота, СС, протилетунські частини, гарматні частини й безконечний ланцюг легких і тяжких криличих черепах-повзів. Стоїш, дивишся на це все і почуваєш себе неначе приголомшеним. Сам не знаєш, що у цій могутній машині подивляти: техніку, організацію чи дисципліну?

дк.

Преосвященний Єпископ Григорій Лакота

в Українському Видавництві

В понеділок 24. березня ц. р. в пополудневих годинах Преосвященний Єпископ Григорій Лакота відвідав у товаристві о. канц. Качмара й краківського о. пароха, крилошанина, д-ра Хруща Українське Видавництво. Преосвященний живо інтересувався працею Видавництва та подивляв його видавничі успіхи й досягнення за такий короткий час існування. Владику вітали й інформували про працю члени Дирекції. В ході розмови, що мала незвичайно щирий характер, Преосвященний Єпископ Григорій дав вислів бажанню по змозі ще поширити діяльність Видавництва та довести до того, щоб духові потреби українського населення у Генеральному Губернаторстві в найкоротшому часі могли бути вповні заспокоєні. По годинному побуті в Видавництві Преосвященний Григорій сердечно розпрощався, бажаючи Видавництву якнайкращих осягів. Опісля прибув Преосвященний у редакцію нашого часопису, а вечером загостив у дім проф. Богдана Лепкого, щоб відвідати разом із о. канцлером Качмарем та парохом о. д-ром Хрущем нашого хорого письменника.

У вівторок, 25. III., у дні виїзду Преосвященного Григорія з Кракова, прибули до помешкання краківського гр.-кат. пароха о. кан. д-ра П. Хруща, щоб попрощати Владику української Гр.-катол. Церкви ред. В. Глібовицький від УЦК, д-р В. Загайкевич від УДК та о. ігумен Ів. Петерс.

Після сердечної виміни думок, опустив Владика дім гр.-кат. пароха у Кракові та в год. 13-ій виїхав разом зі своїм канцлером о. прал. І. Качмарем, на залізничий дворець, в товаристві о. кан. д-ра П. Хруща, д-ра В. Загайкевича та о. ігум. Петерса.

Українці греко-католики міста Кракова щиро вдоволені і зворушені прибуттям свого Архипастиря до Кракова. Слова потіхи й розради Ексцел. Кир Григорія — многоцінний бальзам на зболілі душі вірних.

ЯКІВ ВОЙНАРОВСЬКИЙ

З воєнного нотатника

(Продовження)*)

У нас далі немає хліба. А тут як на іронію в самих Крушинах примістився якийсь інтендантський склад, де повно всякого добра і поживи. Видавати її не хочуть, бо „немає наказу". Це не перешкоджує, що старшини інтендантури ходять пяні. Перед вечором на цей склад нападає якась маршева частина й грабить на наших очах. Дозволяю своїм змученим воякам також набрати консерв, папіросів та сухарів. О 18 годині кличуть мене до штабу полку. Повідомляють, що 208 полк розформований. Підполковника Шевчика вже не було — відїхав до 16 дивізії піхоти, а з ним вояки тієї дивізії. Мій батальйон залишається тимчасово в складі полку „Оборони Народової Бродниця", команду на цим полком обняв пполк. Солтис з 67 п.п.

В штабі бувшого 208 полку піхоти пполк. Солтис критикував дотеперішню „таємничість" щодо положення на фронтах, нумерації частин і т. д. Дійсно, було багато пересади в додержуванні „військової тайни" на початку війни, яка згодом перемінилася в звиродпілу психозу й хаос. На початку свідомо, а опісля несвідомо ніхто вже нічого не міг сказати певного не лише про сусідні частини, але й про власну. Чим вищий був щабель командування, тим було гірше. На денних відпочинках зголошувалася звичайно ціла маса вояків з різних дивізій і полків, щоби спрямувати їх до своїх частин. Рідко хто знав, де сусідній батальйон власного полку. Про полки дивізії майже ніхто ніколи не знав, де вони. Був такий випадок, що командир 16 дивізії не знав, де його дивізія. На запит командира оперативної ґрупи ген. Болтуця, що робить дивізія, відповів: „не знаю, пане генерале, ґдзесь одпліва на всхуд". „І пан генерал одпліне натихмяст з дивізії" — відповів негайно Болтуць, але це не змінювало факту, що дивізіонер не мав найменшої уяви про свої частини, а вона нічого не знала, де перебуває того, хто був відповідальний за її долю.

Пполк. Солтис сказав мені, що мій батальйон буде розформований. Вояків з 67 полку мусітиму долучити до „материнського" полку, а вояків з 16 дивізії треба буде відіслати до їхніх полків. 8 вересня в годині 19-ій повернувся я до штабу батальйону й наказав збірку. В Крушинах на позиції було спокійно, бо й сьогодні німці не показувалися цілий день. Трохи дивно: війна на цьому прикордонному терені йде вже восьмий день, а з моїх вояків ніодин ще не бачив німця, перед яким істнує між вояцтвом якийсь містичний переляк. Тішуся, що мій „ударний" батальйон перестає нарешті існувати, не матиму ніякого клопоту з імпровізованим військом, якому всього бракне. Вояки розійдуться по своїх полках, де їх бодай якось одягнуть.

Прикликаю команданта вояків приналежних до 16 дивізії і кажу йому зі своїми хлопцями шукати за своєю дивізією. Де вона — не знаю. На жаль... ніяких карт не маємо, навіть приблизно не можу вказати сотенному напряму маршу. Одно знаю: всі машируємо під Кутно, виминаючи Велюнь від сходу. Туди, певно, машерує також і 16 дивізія. Чому ми всі не маємо мап районів, в яких оперуємо? Тому, що взагалі штаби не брали мап своїх державних теренів, обмежившись до території... Німеччини. Були мапи Східної Прусії, околиць Берліна і т.п. Прощаю коротко 180 вояків, що відходять до своєї дивізії. Куди?... На схід

Ще не закінчилася збірка моїх вояків, як в селі вибухає раптом пожежа. Причину годі викрити. Військові схиляються до погляду, що це саботаж. Має це бути знак німцям про наш відворот. Мені здається, що це звичайна необереженість, але в сумерку пожежа притягає очі вояків і нагадує, що це не маневри, а таки справжня кривава війна за життя й смерть!

(Далі буде).

*) Див. попередні числа »Кр. В.«

З голосів преси

Німецьке вчительство

Про нові шляхи німецької педаґоґіки цікаво пише у часописі „Вельтаншаунґ унд Шуле" („Світогляд і школа" — Ред.) директор мемельського учительського інституту д-р Уплеґер:

„Майбутнім типом німецької народньої школи мусить бути учитель, що без допомоги карних засобів здобуває собі любов і пошану серед учеників і через те впливає також якнайсильніше на формування внутрішньої дисципліни у молоді. Учительські інститути націонал-соціялістичної Німеччини мусять змагати всіма силами, щоб розбудити й плекати внутрішнє життя учительських кандидатів. Для цього є необхідний принцип спільнотного виховання, — отже учительські інститути прийматимуть у майбутньому кандидатів у віці, що найкраще до цього надається. Це час зараз після скінчення приписаної шкільної підготови, отже вік, у якому молодечі життєві гони з їхньою посвятою, з їхніми мріями про речі великі й піднеслі, не заторкнені ще неспокоєм цивілізації, злосливістю полового безопікунства та грубістю матеріялістичних підшептів. Виховання учительського нарибку буде провадитися у формі таборового життя, тобто молодь буде у своєрідних інтернатах, де поняття спільноти гратиме рішальну ролю, під риґористичним доглядом спеціяльно підібраних і вишколених виховників. Молодь, хлопці й дівчата, виховники й виховниці носитимуть службовий однострій. Вишкіл учительського кандидата, що проходитиме через інтернатську школу, „табор" і колону (військова форма вправ, — Ред.), розвине його внутрішні цінности й вимине типічну зрештою однобічність колишніх інтернатів з одного та школи, як такої, з другого боку. Націонал-соціялізм виключить усяке підложжя для реакційного одурманення та схематично звуженої системи шкільного життя, які могли б колинебудь стати небезпечними для життєвої форми молодих рядовиків в одностроях підчас їхнього маршу вперед. Інтернатська школа втримуватиме постійну рівновагу між службовим реґуляміном та свобідним індивідуальним виявом, між розкладом годин і вільним часом, між життям у спільноті та життям на самоті. Ця рівновага буде найдена в кожному випадку і через те з одного боку розвинуться творчі сили та пружність творенної особовости, з другого — буде дана нагода виявити свої здібности та розвинути товариський дух. Інтернатська школа має зокрема також більші навчальні та вишкільні можливості, ніж публична школа.

Учительські інститути майбутнього будуть спиратися на засаді кваліфікативного підбору кандидатів, тож виполюватимуть нещадно всіх, яких природа не обдарувала „гоном угору", та шкідників спільнотного життя. Вона ніколи не стерпить того, що називають гультяйським товаришуванням („Люмпенкамерадшафт"). Учительський інститут є не лише освітньою станицею, але також захисним осередком, що виплекує свою еліту за окремим зберегальним пляном. Тому по такому спільнотному вихованні в учительських інститутах слід сподіватися не обниження, а підвищення навчальних осягів".

Після низки дальших цікавих арґументів та пояснень, які, на жаль, через брак місця не переповідаємо, автор кінчає обговоренням нових засад педаґоґіки.

Вони так само революційні, як і цілий плян вишколу майбутнього німецького вчительства. Зареєструємо його появу в огляді преси, бо хочемо звернути увагу на нього наших педаґоґічних кол. Адже виховання нового покоління буде в нас спеціяльно пекучою проблемою. І від того, в яких руках буде це виховання, залежатиме завтра народу.

„Несподіванкам ще не кінець"

Анґлійський міністр закорд. справ Іден — як відомо — перебуває все ще на Близькому Сході, де знову мав зустріч з турецьким міністром закорд. справ і безупину відбуває конференції з анґл. ґенералами. Це доказує, що Анґлія все ще не дала за виграну в тій закутині Середземного моря, щось все ще плянує і на щось чекає. На тему Іденової акції пише італійський півурядовий часопис „Джіорнале д' Італія" м. і.:

„Від трьох тижнів намагається Іден розпучливо оживити наново положення, яке видавалося йому таке надійне підчас його останньої подорожі до Каїро. Тоді надіявся він, що наступ анґлійських імперіяльних частин на різних італійських фронтах у Африці виключить Італію з воєнної акції й тимсамим звільнить великі військові сили для використання їх на атлянтійському відтинку та для створення нового фронту в південно-східній Европі. Замість цього, офензива Вейвела від якогось часу застрягла і ослабилася так внаслідок боїв, як і через висилку деяких частин і воєнного матеріялу на фронтах у Судані та в Греції.

Зріст офензивного натиску оси в області Середземного моря буде вслід за цим щодня грізніший для англійців. Приковані до альбанського фронту греки кличуть щодня настирливіше за анґлійською допомогою і не мають попросту чим протиставитися могутнім змоторизованим частинам німецької армії, яких все більше нагромаджується на болгарському фронті. З південно-европейських держав Болгарія вже приступила до пакту трьох, а Туреччина тримається осторонь всякої небезпечної авантюри. Також Югославія робиться все менше піддатна всім анґльосаським впливам і виявляє все більшу охоту прояснити положення. Все це доказує, що акція держав оси основно змінила середземноморську проблему для Анґлії. В час, коли Іден опинився у примусовому стані бездіяля — кінчить часопис — вісь находиться у марші вперед. Несподіванкам ще не кінець".

Роздвоєння у Віші

Про події та настрої в неокупованій частині Франції пише женевський кореспондент „Ноєс Вінер Тґбл.". Він пригадує, що перед французькими політиками та військовим командуванням у Віші виринули тепер знову проблеми, які слід конечно вирішити.

На погляд французьких військових кол німецька перевага в Европі відзначується все сильніше. Вони твердять, що:

„Приходить година, в якій німецька акція може розвинутися з такою силою, про яку багато людей не має ще, а може й не хоче мати, належної уяви, але вона, ставши фактом, зможе оконечно змінити сучасний військовий та політичний стан. У Віші підносять голоси проти пропаґованих (перш за все американцями) поглядів, що „анґлійська позиція постійно кращає і що з цим повинні рахуватися у Віші". На цьому тлі доходить поволі між прихильниками цих двох суперечних поглядів до помітного роздвоєння. Крім цього зі всіх сторін домагаються від уряду Петена, щоб виявив більше енерґії, перш за все у справі кольоній та анґльо-американського натиску, який постійно більшає. Ще вчора повідомляв один невтральний кореспондент з Віші, що „ґен. Вейґан домагається сильнішої підтримки уряду та декларації, що Франція боронитиме всіми середниками цілости своєї імперії". На погляд цього кореспондента, цей крок ґен. Вейґана звернений проти Анґлії, а в першу чергу проти її близькосхідніх плянів.

Також наради, що відбулися в останніх трьох днях у Віші в приявї ґенерального резидента Тунісу, адмірала Естеваца, ствердили, що енерґійна постава уряду у Віші буде найкращим стримом для махінацій усякого роду аґентів, яких усе більше у французьких кольоніях та мандатних областях, зокрема в Сирії.

В урядових колах у Віші вірять також, що в найближчому часі прийде закордоном до нових важливих рішень, а в першу чергу на Балкані. Тоді буде створений фронт, який мусів би припечатати прогнання анґлійців із континенту. Рахуючись із таким можливим розвитком подій у найближчому часі, говорять у цих колах усе більше про конечність ревізії дотеперішнього французького становища та більшої рішучости й ясности в політиці уряду".

Що торкається внутрішньої французької політики, то — на думку кореспондента — вона дуже квола і повна шкідливих суперечностей. Так, напр., відкладено з незрозумілих причин суд над виновниками заломання Франції в останній війні, себто проти б. премієра Далядіє і його товаришів. Звільнили також без суду б. соціялістичного посла, жида Сальомона Грумба і двох інших соц. послів. Видно, що у Франції діють якісь диверсійні сили, які тільки роздвоюють ослаблений і без цього, режім, хоч уряд увесь час заявляв, що береться відроджувати Францію.

ЩЕ НЕ БУЛО ТАКОЇ АТАКИ НА ЛОНДОН

ЛІСАБОН, 25. III. — З Лондону прилетів літаком до Лісабону один подорожній, що був свідком німецької летунської атаки 20. III. Він заявив, що тієї атаки не можна порівняти з ніякою дотеперішньою атакою. Від присмерку аж до 3-ої години ранком сотні німецьких літаків скинули тисячі запальних і розривних бомб. Вони спричинили жахливе знищення. Одна бомба видерла таку велику яму, що треба думати, що вперше вжили нового стрільна великих розмірів, або ввели новий вибуховий матеріял.

—o—

ВЕЙҐАН СОЛІДАРИЗУЄТЬСЯ ВПОВНІ З МАРШ. ПЕТЕНОМ

АЛЬЖИР, 25. III. — Ґен. Вейґан склав представникові „Юнайтед Пресс" запевнення, що французькі війська стоять у безупинному поготівлі, щоб почати негайну акцію вразі якоїнебудь атаки. Вейґан заявив, що французька Північна Африка тісно звязана з французьким матірним пнем, з яким творить „одну цілість під господарським, політичним і моральним оглядом". — „Наші народи стоять суцільним фронтом за маршалом Петеном" — заявив ґен. Вейґан, — „і виконують точно його розпорядки".

На запит, чи при обороні Африки числяться з можливістю співпраці з якоюсь іншою зацікавленою великодержавою, відповів ґен. Вейґан: „Не можу на це відповісти, подібно, як не знаю, чи небо стане передомною отвором, коли мене відкличуть з цієї долини сліз. В кожному разі всі рішення в руках маршала Петена".

—o—

Господарські справи

Розбудовуймо кредитову кооперацію

Наш нарід по цьому боці Сяну й Буга жив до війни в обставинах господарського примітивізму. Привязаний до своєї землі, тримався її цупко як одинокого варстату праці й одинокого джерела життя. Далі не йшов, бо всюди бачив ворожий підхід до його прадідньої мови, віри, до його життя. Він бачив у кожній польській установі, що творилася довкола нього, навіть в його селі, ворожу станицю. Бачив, що громадський, чи волосний уряд є для нього чужою орґанізацією, так, як чужим був для нього урядовець; поліціянт, як чужою була творена чужим елементом кооператива, чи позичкова каса Стефчика. Тому сторонився від них. Навіть коли хтось зпоміж своїх приходив і намовляв до своєї орґанізації, то селянин дивився недовірливо, бо хто зна, що з цієї власної орґанізації буде завтра-післязавтра.

Але з хвилиною переходу тих наших земель до Ґен. Губернаторства наш нарід зрозумів, що входить в орбіту високої господарської, а в цьому й сільсько-господарської культури, та зовсім нової господарської структури. Одночасно відчув прихильність нової влади до кожних здорових господарських спроб, від сільського господарства, ремесла, промислу до торговлі включно. Тому він відразу взявся до розбудови своїх сільських орґанізацій, головно до торговельних кооператив, які мали заступити жидівські лавочки, склепики. Побачивши своїх учителів у школах, зачав радо посилати своїх дітей не тільки до народних, але й до торговельних, ремісничих чи інших. Немало приватних підприємців взялося до торговлі та промислу. Однак цілість господарського життя на наших землях виказує аж надто багато недотягнень, ненормальностей, які спиняють дальший розвиток.

Такою ненормальністю є при змаганнях " розбудові торговельних і промислових підприємств, чи при змаганнях достосувати наше сільське господарство до нових потреб, майже цілковита недостача наших кредитових установ. На цілу нашу територію більше, отже на приблизно 1.000 сіл і міст, є всього вісім наших кредитових кооператив і їх централя Українбанк. Можна нарахувати більше, бо аж 48, але аж 40 не виявляє ніякого життя, а в новозаснованих щойно зачалася деяка праця, те ще не розвинулася як слід. При тих починах на інших господарських ділянках і при тих потребах грошей до обороту треба найменше 100 добре просперуючих кредитівок і очевидно належно розбудованої для них кредитової централі.

Чому їх нема, чому вони не творяться рівнорядно з іншими кооперативними установами та приватними підприємствами, рівнорядно з запотребуванням на кредит? Бо знаємо, що це основа для нормального господарського життя, а їх недостача це змора, що тяжить над господарським життям одиниць і загалу.

І на це ми не годні найти відповіди. Але й не шукаймо причин, не видумуймо, яку дати на те відповідь. Зате киньмо клич: *Розбудувати наш кредитовий орґанізм.* Хай у цьому році звернеться увага наших діячів по селах і містах на розбудову Райфайзенок і повітових Українбанків так, як у минулому році ми розбудовували кооперативи для загального закупу й збуту чи інші підприємства. Це буде ця власна кров у жилах нашого господарського орґанізму, якої ніколи не заступлять „трансфузії" чужої крови у наш кволий і слабий господарський орґанізм.

—o—

Европейська господарська спільнота

Попри постійні мілітарні й дипльоматичні успіхи веде Німеччина велику акцію господарського обєднання Европи. Впливи Німеччини під тим оглядом ідуть рівнорядно з першими. Вони мають для господарської перебудови Европи першорядне значіння. Ось один приклад з тих струмів, що випливають з Німеччини і розливаються по Европі.

Цілий південний схід, себто Румунія, Болгарія, Югославія, Угорщина, ці рільничі краї у повному значінні слова, ведуть покищо дуже екстензивну господарку. Обраховано, що коли б вони поступили в сільсько-госп. культурі настільки вперед, що подвоїли б продукцію, а це зовсім можливе, то Европа стала б у земних плодах самовистарчальна. Але вони фінансово надто слабі, щоби могти власними силами у найближчому часі двигнути продукцію на цю висоту. Їх кредитові установи не в стані підсилити як слід.

І тут приходить уже сьогодні німецький фінансовий світ з допомогою інтенсифікації полуднево-европейського хліборобства. Недавно розпочалися конференції представників німецького Кредитового Інституту з представниками аґрарних банків цих полуднево-східних країв. Іде про те, щоби німецькі кредитові установи пішли їм у допомогу кредитами на поглиблення сільсько-госп. культури, головно на поширення модерних машин, доставу погноїв, на добірне насіння, поправу годівлі тварин, меліорації та на такі інвестиції, як сильоси, молочарні, а навіть на заанґажування техніків для підприємств.

Також береться під увагу аґрарні реформи.

Ці міждержавні конференції у справі аґрарних кредитів уже досягли корисних вислідів. Німеччина ставить до диспозиції не тільки свої практичні досвіди, але й фахівців. Як бачимо, діло закроєне на велику міру. І цьогорічні весн. віденські торги йшли також у достосуванні до потреб південно-східних держав. Головно наставлений на те сільсько-господарський відділ, що має за завдання раціоналізацію шляхом машинізації сільського господарства у тих державах. Торги мають стати лучниками між потребами аґрарних держав і сіль.-госп. технікою у Німеччині, пристосованою до малоземельного хліборобства.

Словом, твориться европейська господарська спільнота промислу з хліборобством, що має вийти на добро обом сторонам.

—o—

1. КРАЄВА ХРОНІКА.

ВИСТАВА НАРОДНЬОГО МИСТЕЦТВА У ВОЛОДАВІ.

У днях 6.—13. квітня ц. р. буде відкрита у Володаві мистецька вистава, головно народньої ноші. Мають бути виведені також сцени з народніх звичаїв і обичаїв, весіль, гагілок, вечерниць. Такі вистави мають велике виховне значіння. Це осягнули вповні вистави у Сяноці і Ярославі. Тому сподіваємось, що і володавська вийде якнайкраще.

ТРЕБА ЧИТАТИ, ЗНАТИ Й ВИКОНУВАТИ РОЗПОРЯДКИ.

Наші селяни терплять нераз шкоди через те, що не читають і не знають законів та урядових розпорядків. Не знають, бо — на жаль — є ще багато таких, що завдяки передвоєнним відносинам не вміють навіть читати й писати. Часто також тому, що не розуміють розпоряджень. Це торкається м. і. розпорядків у справах контингентів. Ніхто не каже, що наші люди не хотять їх виконувати, але напр. між подаваними й дійсними даними про стан посідання ґрунтів, число родин, кількість засівів були по деяких селах великі розбіжності, а не було кому занятися, щоби їх справити. Тому треба конче, щоби священики, вчителі й інші освічені люди по селах більше занялися сільськими справами. Треба, щоби вони постійно засягали інформацій у своїх Допомогових Комітетах чи в Делеґатурах, які дістають розпорядки і знають їх, та щоби селянам вияснювали.

Тепер треба таких вияснювань при весняних засівах. Кожний ґрунт, кожна грядка, все мусить бути обовязково як слід оброблене й засіяне. Не буде оправдання, що не було насіння, чи коней, бо хто не має насіння, той повинен зголоситu, щоби дістати на засів. Хто не зголосить, той буде караний за занедбання.

2. ЗАКОРДОННА ХРОНІКА.

КРІЗА СЕРЕД ПЛЯНТАТОРІВ КАВИ.

Кава була перед війною предметом загального вжитку у цілому світі. Продукція кави давала у 1938-9 році 2,228.100 метр. сотнарів. Головним продуцентом є Бразилія, вона продукувала у 1938 р. 1,326.000 метр. сотнарів. Головними відборцями були Злучені Держави Америки, вони закупили у цьому ж році 901.350 метр. сотнарів, другим відборцем — Европа з закупном 773.300 метр. сотн. З европейських держав найбільше закупляла Німеччина, бо 205.550 м. сотн. Найменшим відборцем з-поміж більших держав Европи була Англія, бо купила у 1938 р. всього 20.380 м. сотн.

Тепер через воєнні події достава кави до Европи майже зовсім упала. Тому не диво, що в Бразилії і в інших краях наступив застій у збуті і плянтатори кави попадають у руїну.

ЯК ФІНЛЯНДІЯ ЗБІЛЬШУЄ ПРОДУКЦІЮ ХАРЧІВ?

Війна приневолює цінити й братися до продукції неодного такого, чого ще недавно тому недоцінювали. Ось Фінляндія. Це країна лісів, які займають аж 65 відс. суші. До того країна озер. Орної землі мало. До того зими довгі, тому озимого збіжжя небагато.

Фінляндці купували за границею для виживлення населення за свої деревні продукти, а також частинно за масло, багато харчевих продуктів, головно збіжевих і мясних. Тепер це трудніше, дарма, що попит на їх деревні вироби великий. Тому фінляндці перестроюють свій господарський світогляд. Вони стараються поширити посівну площу ярого збіжжя, а щоби покрити недостачу мяса й товщів, заводять на велику мірку годівлю кріликів і ловлю риби. Крілики розмножуються дуже скоро, тому можуть невдовзі заступити недостачу мяса. Уже спровадили з-за границі перших 4.000 штук розплідників і купують ще далі. Їх розділили між рільників з поученнями, як треба їх годувати й плекати.

Одночасно вжили заходів для зужиткування ставів на рибу, а ловлю морської риби рішили збільшити втрое, щоб досягнути річно 150 міліонів кільоґрамів риби.

Мимохіть приходить на думку, що в нас на селах ще досі недоцінюють годівлі кріликів. А можна з них мати й мясо на прожиток, і скірки, саме тепер, коли за скіри так трудно. Можна також виужиткувати ці наші мочарісті стави на рибу, очевидно по їх справленні й загосподаруванні. Тоді люди могли б також краще відживлятися, ніж досі.

—o—

Зїзд українських купців у Кракові

Дня 23. березня ц. р. відбувся другий з черги зїзд українських купців у домівці УОТ („Просвіти"), при участи 67-ох купців, представників торговельних секцій при місьских комісіях УДК і 11 представників українських центральних установ, а саме Ревізійного Союзу, Українбанку, Українського Видавництва, УГАС-ки, Маслосоюзу й представника Внутрішньої Управи полк. Бізанца.

Зїзд відкрив керманич господарського відділу УДК інж. Мілянич привітанням усіх приявних і з признанням підкреслив участь представників українського купецтва з усіх, навіть найдальших сторін українських земель.

Найбільше купців прибуло з Ярослава, аж 14, з Радимна 7, Чесанова 5, решта з інших міст. Між ними було 17 зі споживчої бранжі, 13 мануфактурної, 6 з господарської, 5 з ґалянтерійної, 5 зі скіряної, 4 з гостинно-харчевої, 6 з книжково-паперової, 7 зі залізної і по 2 з деревної і шкляної.

Обіймаючи провід, інж. Мілянич покликав до президії пп. Жука з Чесанова й Данилевича з Ярослава.

Перший реферат виголосив п. Бродович, як звідомлення Центральної Секції Торговельників при УЦК з доцьогочасної організаційної діяльности нашого купецького стану. Референт пригадав постанови першого зїзду українських купців з січня 1940, коли то рішено створити централю для торговельної і кредитової обслуги та централю контролі для купців. Покликанням до життя УГАС-ки як торговельної централі та „Українбанку" — як централі для кредитової обслуги, виконані дві перші постанови, третя ще чекає на виконання. Також слідна співпраця купецтва з Кооперативними Союзами. Сьогодні купці вже зорґанізовані у Секціях при Комісіях Міст кожного УДК, що обєднуються у Центральній Секції Торговельників при Госп. Відділі УЦК. Зпоміж усіх справ, які ця купецька організація має сповняти, перше місце займає підготова самостійних кваліфікованих спеціялістів, бо тільки сильні морально, вартісні, якслід вишколені можуть осягнути належне місце.

Другий з черги реферат м-ра Конюха про приватну торгівлю в Ґ. Ґ., у світлі обовязуючого законодавства, заторкнув питання нового оформлення торгівлі в сьогоднішньому устрою і в його законодавстві та завдання наших купців. Референт зясував сьогоднішнє торговельне і промислове право, новий декрет про промислово-торговельні палати, векслеве право і деякі податкові постанови, а вкінці орґанізаційну схему сьогоднішніх урядів, що кермують торговельним життям. Подав конкретні вказівки, як закладати і вести підприємства поодиноких бранж, по думці обовязуючих приписів і загального добра.

Опісля Бродович зясував ще нинішній стан нашого купецтва, кількість купців у поодиноких бранжах і місцевостях та їх значіння і ролю. Звернув увагу на те, що ці підприємства повинні бути зразками й школами у вихованні нових кадрів.

У дискусії взяло участь 15 промовців, а саме п. Бак (Сянік), Яблонський (Краків), Гнатюк (Ярослав), інж. Лучаківський (Краків), Ґера (Криниця), Филипович (Балигород), Квасниця (Люблин), Лещук (Холм), Давидок (Варяж), Савка (Закопане), Заблоцький (Перемишль), Денисенко (Краків), Данилевич (Ярослав), Лаврук (Ряшів) і Вергун (Ярослав).

Червоною ниткою тягнулося у дискусіях питання закріплення існуючих і творення нових підприємств на основах фаховости. Вислови і думки промовців стали предметом нарад бранжевих комісій, які зачали працювати у пополудневих годинах, після загальної дискусії. Працювало сім комісій, а саме: 1) споживчо-кольоніяльна, 2) мануфактурно-одіжева, 3) ґалянтерійна, 4) залізна, 5) гостинно-харчева, 6) господарських потреб, 7) книжково-паперова. У всіх них брали участь відпоручники УГАС-ки. Опісля на повному засіданні були приявні загальні і бранжеві резолюції одночасно.

У кінцевій дискусії виголосив дир. Коцур реферат про вагу книговодства, як вислідну дискусії про труднощі у веденні книговодства та умотивував конечність створення книговодсько-орґанізаційного бюра. При кінці теплими словами промовив полк. Бізанц, запевнюючи про прихильне відношення німецького уряду для всіх тих, що працюють правильно для добра загалу. Висказав признання за дискусію на високому рівні, як доказ, що український купець знає свої обовязки не тільки як купця, але й громадянина. Щиро також попрощав цей зїзд в імені УЦК діловий керманич Глібовицький у заступстві проф. Кубійовича й пригадав ті обовязки, які наказують кожному купцеві не бути приватником, а дійсним членом спільноти на фронті праці. Дуже прихильне враження викликав ремісничий майстер з Кракова Оршак, що вже ломаною українською мовою, зате щирою українською душею просить, щоб УЦК уладив також подібний зїзд для українських ремісників.

Замикаючи зїзд, інж. Мілянич ствердив високий рівень його нарад, тому щиро дякував за висловлені думки, які виявили тягу до орґанізаційного життя.

Вкінці п. Данилевич дякував від купців представникам УЦК за опіку і працю для розвою купецького стану. Зїзд закінчено відспіванням національного гимну.

Вистава німецького мистецтва у Кракові

В суботу, 22. березня відкрито в горішніх салях Суконниць виставу німецького мистецтва під гаслом: „Німецькі мистці дивляться на Генерал-Губернаторство". У спеціяльно відновленому приміщенні виставлено твори мистецтва з таких ділянок: малярство, будівництво, архітектура внутр., ґрафіка, театральне оформлення і фотоґрафія.

Досі вже було в Кракові декілька німецьких вистав, як ось маляра Енгельгардта-Кіфгайзера, що змалював свого часу переселення німців з Галичини й Волині, але така всестороння вистава, як ця, улаштована вперше. Її всебічність показує справді першорядні мистецькі досягнення німців у Ґ.Ґ., які, підходячи до кожного мистецького завдання на цьому терені, — як це у вступі до каталоґу підкреслює головний орґанізатор цієї вистави, д-р Гайнріх Курц, — звязують його з мистецькими законами націонал-соціялістичної Німеччини.

Зараз же при вступі на салі звертає увагу першорядне мистецьке оформлення вистави. Доцільність, стиль і державний розмах кидаються кожному в вічі. Вже у вестибюлі велика позолочена різьба голови Фірера на зеленому сосновому тлі й червоному прапорі із свастикою, освітлена бічним прихованим світлом, дає величне й маєстатичне враження. Напроти, в почесній салі, оздоблений тільки німецькими державними емблемами, відливами старих різьб і фотоґрафіями, показано на кольосальній мапі Ґ. Ґ. (яку, до речі, виконав один з наших мистців) твори німецького будівництва на Сході, головно в романському та ґотицькому стилі. Від цієї салі розходяться два бічні крила, вщерть виповнені експонатами.

У відділі малярства показується, що німецькі мистці сильні передусім у рисунку. Тут звертає увагу головно згаданий Енгельгардт-Кіфгайзер своїми героїзованими типами переселенців. Один цілий відділ показує малюнки різних малярів з видами краківського Замку, м. ін. малюнки проф. Алерса-Гестермана, визичені на виставу Генерал-ґубернатором Франком. Та, з мистецького погляду, може найцікавіші речі гуртка, складеного з чотирьох мистців-летунів з Варшави — Ернста, Ґрізарда, Пайлера і Похерта, яких твори є на високому рівні майстерства. Відділ театральний показує макети головніших інсценізацій Краківського Державного Театру, які доповнені фотоґрафіями із сценічних вистав.

Друге крило обіймає цікаві зразки ґрафіки і друків, м. ін. теж поштових видань (поштові значки Ґ.Ґ.), а далі цілий ряд міст презентує свої архітектурні пляни відбудови, розбудови, чи відтворення у первісному, звичайно німецькому стилі різних будов. Тут звертають увагу проєкти нового оформлення Адольф-Гітлерпляцу в Кракові, де ратушева вежа була б получена арками з Суконницями. Рівень архітектури зайвий раз вказує, що це мистецтво стоїть тепер у німців найвище з усіх. Слід іще звернути увагу на справді стилеві деревяні меблі, де новочасна доцільність поєднана з традицією.

На виставі бракує тільки різьби, але в каталоґу читаємо нераз при авторах, що вони перебувають „у полі". Великий вклад у виставу вклали й справді вояки, яким належить більшість праць; вони недавно здобули цей терен, а тепер надають йому своє культурне обличчя.

С. Г.

ГОРИ РУМОВИЩ У ПЛИМАВТСІ

НЮ-ЙОРК, 25. 3. — Американський щоденник „Юнайтед Пресс" повідомляє з Плимавтсу, що знищення, спричинені там двома атаками німецького летунства, що безпосередньо по собі чергувалися, відсунули далеко в тінь Кавентрі. Просто не хочеться повірити, що в тому місті ще залишилися в живих взагалі якісь люди. Ціла частина міста біля порту — це „долини поміж горами румовища, що їх поперериваві тільки величезні ями від бомб".

Новинки

КАЛЕНДАР

БЕРЕЗЕНЬ

26. Середа — Пер. м. Никиф.
27. Четвер — пр. Венедик.

— ЗАСІДАННЯ НАУКОВОЇ РАДИ буде в середу, дня 26. III. з год. 7-ій (19-ій) вечером у домівці Українського Видавництва (Райхсштрассе 34, I.). На денному порядку другий реферат з циклю про Шевченка д-ра Ю. Пеленського: „Рома й Еллада в творчості Шевченка".

— ВЖЕ приймаємо СВЯТОЧНІ БАЖАННЯ до ...дходячого числа нашого щоденника. Оплата 30 ...ників за слово — найменше 3 зол. Гроші пере...лати складанками Українського Видавництва, або поштовим переказом. Текст побажань писати на другій сторінці складанки або переказу. — Адміністрація.

— НАЦІОНАЛЬНИЙ ХОР В. БОЖИКА. Дня 22. ... в полудневих годинах нашу Редакцію відвідав провід *Українського Національного Хору* Генерал-Губернаторства в особах пп. Володимира Божика, Олександра Пухальського, Юрія Черкавського й ...рія Давиденка. Провід Хору поінформував при ... нагоді Редакцію, що Хор тепер виїзджає до Варшави, де займеться підготовою нового репертуару, що з ним пічне обїздити Генерал-Губернаторство між 20. квітня і 20. травня ц. р. Початок ... виступів зійдеться з великодніми святами. Пі... цього Хор виїжджає до Берліна, де концертуватиме цілий місяць у Вінтерґартені. Одночасно ...уться переговори в справі виїзду Хору до Шве..., де він виступатиме літом у Штокгольмі.

— УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛ У БУКАРЕШТІ. В Букарешті вийшло перше число журналу „Батава", ...й навязує до ідей і традицій „Заграви" і „Віст...ка" (1922—1939). Перше число має такий зміст: 1. Від Редакції. 2. Д-р Д. Д.: Правляча каста. 3. Ю. ...: Матеріяли до націонал-державництва. 4. Т. Княжецька: Деякі засади К. З. Кодреану. 5. Н. Ґ. Р.: ...о псів негідних (із старої візантійської хроніки). ... З преси. 7. З хроніки українського життя. — Адреса Редакції: Batava, Bucuresti, Casuta posta-... 35.

— КОНЦЕРТ у честь Т. Шевченка в Ярославі відбувся заходом Української Ремісничо-Торговельної Бурси ім. Д. Данилишина та В. Біласа в неділю, 16. березня ц. р. В гарно прибраній салі бурси зібралися ремісники, ґімназійна молодь та представники старшого громадянства, що вислухали ...о уложену та вміло виконану програму. Програму виконали самі питомці ремісничої бурси. Реферат про великі заслуги та про постать Шевченка ...голосив д-р Е. Грицак. Гарно підібрані пісні та деклямації виповняли решту програми. Українське ...доме ремісництво доказало, що живе, *працює*, ...що праця його має успіхи. Українські ремісники ...зуміють велич і заслуги Шевченка та привязують ...у до його думок, замкнених у всенаціональному ...гелію „Кобзар", що заєдно є актуальні. — О.Г.

— ОДИН РІД ХЛІБА в Румунії випікають від 25. березня. За бохонець хліба, ваги 700 ґр. ціна не ...е бути вища від 10 леїв. Продавати його вільно ...но в 12 годин після випечення. Випікатимуть ...о з муки, що складається з 3/4 пшеничної муки, ... 1/4 кукурудзяної муки.

— КУРС ДЛЯ САДІВНИЧОК В ЯРОСЛАВІ. Український Допомоговий Комітет в Ярославі улаштовує в днях 24. квітня до 22. травня ц. р. курс для садівничок в Ярославі в своїх льокалях. Зголошення на курс приймає УДК при вул. Собіського 11/I., год. 8—13 і 15—18 до 12. квітня. Від кандидаток ...гане скінчення бодай кількох кляс середньої школи. У виїмкових випадках, коли кандидатка ...тно духово розвинена і відзначається відповідною інтеліґенцією, вистарчить і скінчення вселюдної школи. Оплата за курс 20 зол., для незаможних поважні знижки. Для всіх кандидаток запевнене приміщення в дівочім інституті (полекші в утриманні передбачені). Зі собою кандидатки мають привезти постіль. Ведення садка по скінченні ...у забезпечене й дуже добре платне. З уваги на ...у недостачу садівничок всі, що тільки можуть, ...нні посвятитися тій ділянці праці й уважати ...а свій важний національний обовязок. Усіх свідомих українців взиваємо заохочувати молодь ... участь у цьому курсі й працювати на полі ...ілля. — Український Допомоговий Комітет в Ярославі.

Вістки зі світу

Матсуока в Москві

МОСКВА, 25. III. — Японський міністр закордонних справ Матсуока зупинився на 2 дні в Москві. В понеділок мін. Матсуока заїхав наперед до японської амбасади. Амбасадор Татекава представив йому членів амбасади. Коло полудня мін. Матсуока прийняв німецького амбасадора в Москві графа фон Шуленбурга. Опісля відвідав японського міністра італійський амбасадор у Москві Росо та посли тих держав, що приєдналися до пакту трьох великодержав — Мадярщини, Словаччини, Румунії та Болгарії. З черги в німецькій амбасаді відбувся сніданок. Німецький амбасадор привітав мін. Матсуоку, членів його почоту, японського амбасадора в Москві Татекаву й дипльоматичних представників держав, що приступили до пакту трьох.

Пополудні прийняв мін. Матсуоку голова народніх комісарів і ком. закорд. справ **Молотов.** З приводу тієї візити мін. Матсуока заявив, що перед 32-ма роками він був зайнятий в японському посольстві в Петербурзі та вже тоді думав про можливість співпраці з Росією. Він завсіди змагав до співпраці обох держав.

При нагоді свого перебування в Москві, мін. Матсуока прийняв представників німецької преси. Він заявив, що їде з великою радістю й великими сподіваннями. Він особливо вдоволений, що матиме змогу бачити великого **Фюрера** Німеччини, мін. фон Рібентропа й інших визначних німецьких достойників. Він сподівається, що не тільки зустрінеться з ними, але також і наблизиться до них та що вони його також пізнають „Я вважаю своїм обовязком — казав мін. Матсуока — ближче пізнати **Фюрера** та його співробітників, особливо відколи ми звязані пактом трьох". Дехто думає, що він хоче чогось надзвичайного — продовжував Матсуока — коли їде до Німеччини та до Італії, але він має тільки одне бажання, щоби зустрінутися з вождями Німеччини та Італії. Коли це йому вдасться, він бачитиме в цьому найбільший дарунок для свого краю. „Вже один погляд часто рішає між державними мужами про війну та мир. Тому пізнати когось особисто, — це щось значить".

Завзяті бої в Африці

РИМ, 25. III. — **Головне Командування Італійської Армії** подає:

На грецькому фронті не сталося нічого важного.

Італійські летунські ескадри бомбардували грецьку базу **Превезі** та кораблі в пристані **Ліюру.** Інші літаки бомбардували ворожі становища й бараки на відтинку фронту XI. армії. Ворожі літаки налітали на місцевість **Дєволі.** Підчас летунських боїв зістрілено 2 ворожі літаки типу Ґеріекен. Третій літак цього типу зістрілила протилетунська артилерія.

Базу англійської фльоти в Ля Валетті на Мальті заатакували знов ескадри німецького летунського корпусу спільно з італійськими літаками. Крім портових обєктів і маґазину погінних матеріялів обкидано бомбами важкого калібру один кружляк, два великі пароплави та 3 середні кораблі. В повітряних боях італійські літаки зістрілили 4 ворожі літаки.

В **Північній Африці** відбувається акція німецьких змоторизованих частин у східньому районі пустині **Сирта.** Німецькі літаки обкидали бомбами та обстрілювали скорострілами скупчення ворожих військ у Киренаїці й табори вантажних самоходів.

В районі **Середземного моря** італійські ловецькі літаки заатакували ворожу летунську базу на **Креті,** при чому знищили один літак на землі та ушкодили інші літаки. У східній частині Середземного моря німецькі літаки затопили корабель-цистерну, місткости 6.000 тон і поважно ушкодили інший ворожий торговельний корабель.

У **Східній Африці** ворог переводив далі завзяті атаки на відтинку **Керену.** Скрізь відперто ці атаки з великими втратами, при чому до неволі дістався один відділ чужинецького леґіону.

КОМУНІКАТ

Українського Допомогового Комітету в Кракові

Справа додаткових харчевих карт

Повідомляємо, що додаткові карти для українців м. Кракова й округи видаватимуться виключно в УДК, Краків, вул. Льоретанська 18.

1. Усі українці м. Кракова й округи, що старатимуться про додаткові харчеві карти, мають принести зі собою: а) особисту виказку (Авсвайскарту) або посвідку реєстрації в УДК; б) виказку вплачених датків до УДК; в) додаткову харчеву карту з місяця березня ц. р. з печаткою Українського Консуму.

2. Додаткові харчеві карти видаватимуться у днях 27, 28, 29 і 31. березня **включно**, в год. 8—12 і від 15—17 в такому азбучному порядку: 27. III. (четвер) букви: А, Б, В, Г, Ґ, Д, Е, Є, З, Ж; 28. III. (пятниця): И, І, К, Л, М; 29. III. (субота): Н, О, П, Р, С; 31. III. (понеділок): Т, У, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Щ, Ю, Я.

Після визначеного речинця зголошень **не** *приймається.*

3. Подається до відома, що при зголошеннях треба подати точно вік дітей.

У.Д.К. — Краків.

БЕЗПОЩАДНІ БОЇ НА АТЛЯНТИКУ

МАДРИД, 25. III. — Еспанський щоденник „Я" пише, що Лондон, Берлін, Уошингтон і Рим вважають боротьбу німецьких підводних човнів, летунства та німецької воєнної фльоти на Атлянтику боями без пощади. Ті бої мають для дальшого ходу війни більше значіння, ніж усі перемоги кампанії Німеччини на европейському суходолі. Дні Англії будуть невідкличио почислені, коли вона програє цю битву на Атлянтику. Німецькі підводні човни діють сьогодні в значно корисніших умовинах, як підчас світової війни. Німеччина розпоряджає найповажнішими операційними базами на континенті. Атаки на англійські транспорти під охороною доказали, що англійські воєнні кораблі не в силі успішно поборювати німецької підводної зброї. Тому фльотиля німецьких підводних човнів атакує конвойований транспорт, затоплює **200.000 тон** і не має ніяких втрат. Так як сьогодні виглядає ситуація, бої на Атлянтику мусять закінчитися перемогою Німеччини. Коли пригадати собі останню промову Черчіля, то він сам не дуже оптимістично оцінює положення.

— **ГЕН. МЕРШЕЛ,** начальник ґен. штабу Злучених Держав, повідомив про намір зорганізувати панцирні дивізії на німецький зразок.

— **КАНАДІЙСЬКИЙ СОЙМ** прийняв законопроєкт міністра фінансів про призначення 1,3 міліярдів на воєнні кошти в цьому бюджетовому році. Сойм радив над цим законопроєктом цілий місяць.

З українського життя

ІЗ СЯНОКА.

Немає, мабуть, нікого з наших, хто — приїхавши до Сянока — не заглянув би до УДК, чи як сяніцькі патріоти кажуть — українського староства. Одні заходять сюди поладнати свої справи, інші, щоб довідатися дещо, стрінутися зі знайомими. Ви напевно побачите тут наших людей не тільки зі Сяніччини, але й усієї Лемківщини та Бойківщини.

Канцелярії УДК в самому центрі міста, при вулиці Горст Весселя. Зараз при вході помітна синя скринька, на ній жовтий напис: Оголошення Українського Центрального Комітету в Кракові; далі при сходах, що ними йдеться на перший поверх, трохи менша з написом: Оголошення Українського Допомогового Комітету в Сяноці, — а наліво третя для оголошень місцевого Куреня Молоді, що є сьогодні найрухливішою складовою частиною УДК. Всі три скриньки постійно повні; десятки прерізних оголошень, закликів, повідомлень, наказів та пропагандивних афішів.

В домівці УДК, у великій камяниці посередині міста, є гарна, велика саля та 5 менших кімнат, що вдень є канцеляріями УДК, а ударом 7-ої години перемінюються на домівки поодиноких секцій.

Постараємося подати короткий перегляд праці й руху сяніцького українського життя — за один тільки тиждень.

Пічнемо, прим., від неділі 9. березня, коли то перед обідом у великій салі УДК місцева вселюдна школа влаштувала свято в честь Тараса Шевченка. Зараз по святі місцевий Курінь Молоді відбув прогульку до сусіднього Загіря. Прогулька була влаштована не тільки для приємности самих учасників, але її метою було навязати тіснішу й інтензивнішу співпрацю з нашою провінцією. В Загірю відбулося коротке відсвяткування 2-гих роковин памятного 15. березня. В прогульці взяло участь понад 50 учасників.

В понеділок завсіди є шоферський курс для членів КМ. Учасників 60—65.

У вівторок інструкторський курс і проби славного вже сяніцького хору.

В середу відбувається руханка.

В четвер інструкторські курси і проби хору.

В пятницю шоферський курс і також проба хору.

В суботу звичайно відбуваються курси тереноznавства, реферати, сходини, тощо. Тієї суботи, 15. березня, була Святочна Збірка КМ з участю громадянства — з нагоди 2-их роковин березневих подій.

Кожної неділі є поїздки до довкільних українських сіл у справі наладнання праці в поодиноких КМ і УОТ. Тієї неділі 16. березня в просторій міській салі, що була вщерть виповнена українським громадянством, відбувся концерт у честь Тараса Шевченка.

Поза цим розподілом праці відбуваються в тих же кімнатах УДК ще збірки поодиноких чот і роїв КМ, засідання і наради Жіночої Секції, Сільського Господаря, УОТ, Робітничої Секції та інших чи... сленних секцій при УДК. Ваш кореспондент, на жаль, на всіх бути не має змоги та бувають дні в Сяноці, що велика саля і дальших 5 кімнат зайняті до пізніх нічних годин, а ще деякі секції нарікають, що не стає для них місця на працю.

Тепер відбувається в Сяноці курс для культурно-освітніх працівників і торговельний курс, а недавно скінчився курс для передовиків КМ і УОТ. Вряди-годи ми приневолені констатувати, що тиждень має рішуче замало днів і день замало годин. Надходить весна, дні стають тепліші й довші т... КМ плянує перенести бодай половину зайнять на ранні години, цебто вже від 6-ої вранці. Треба ще додати, що ця праця — це все праця наскрізь конкретна й реальна.

Так працює Сянік. Охоти до праці додає йому рідне оточення, висліди праці й незломна віра в краще майбутнє.

Юрій Таркович

КНЯЖПІЛЬ.

В дні 16. II. ц. р. члени УОТ в Княжполі влаштували „Вечір української пісні". Місцевий хор під управою учителя Михайла Важівського відспівав кільканадцять різних пісень зовсім удатно. Спеціяльно гарно випали дві сольові точки п. Над... Подоляк і А. Бялик. Після виступу хору відбулася забава. Одночасно аматорська секція при УОТ приготовлює „Жидівку-вихрестку", яку в короткому часі відіграє.

Охотнича вогнева сторожа під проводом п. Сахача проявляє оживлену діяльність.

ОГОЛОШЕННЯ

ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол. 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. Курс 1 нім марки 2 злоті; 1 чеської корони 20
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. **Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.**

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрасе 34, II. Тел. ...
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei". Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7. Fernsprecher ...